

УДК 37.01

ПРО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ОСНОВ ЕДУКОЛОГІЇ

Барбашова Ірина Анатоліївна,

д. пед. н., доцентка,

професорка катедри педагогіки

Бердянський державний педагогічний університет

м. Бердянськ, Україна

i.a.barbashova@gmail.com

Анотація: обґрунтовано доцільність й особливості організації навчання здобувачів вищої освіти другого рівня основ едукології як невід'ємного складника професійної підготовки вчителів початкової школи, розкрито тематичне наповнення змістових модулів відповідної навчальної дисципліни, охарактеризовано основні види начальної діяльності студентів.

Ключові слова: учитель, едукологія, освітня програма, модуль.

В умовах світових глобалізаційних процесів освіта повною мірою відповідає викликам часу, стає одним із найголовніших чинників зростання якості людського капіталу, генератором нових ідей, запорукою динамічного розвитку цивілізації в цілому, потребує цілісного вивчення різних аспектів функціонування. Це актуалізує необхідність ознайомлення майбутніх учителів початкової школи з едукалогією як науковим напрямом, що інтегрує знання про законодавчу базу, економіку, соціологію, філософію, психологію, культурологію освіти.

Одним зі шляхів розв'язання означеної проблеми є включення в освітньо-професійну програму підготовки здобувачів другого рівня вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта [1] обов'язкового навчального курсу

“Основи едукології”, спрямованого на формування у фахівців здатності виявляти потенційні зв’язки освітньої теорії, політики та практики.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні структури навчального курсу “Основи едукології”, розкритті загальних рекомендацій щодо його викладання.

Досвід викладання основ едукології в Бердянському державному педагогічному університеті невеликий – лише два роки, – проте він дозволяє зробити цілком об’єктивні припущення щодо структури цього навчального курсу. На нашу думку, зміст навчальної дисципліни доцільно систематизувати у три модуля [2].

У першому змістовому модулі логічно висвітлити об’єкт, предмет, завдання, науковий тезаурус, міждисциплінарні зв’язки едукології, типологію та напрямки едукологічних досліджень, етапи розвитку едукології як вітчизняного феномена (тема 1.1 Едукологія як наука); законодавство України про освіту, конституційне право на освіту, міжнародне освітнє законодавство, державну освітню політику та її стратегічні пріоритети (тема 1.2 Правові засади функціонування сфери освіти).

У другому змістовому модулі варто довести ознаки закладів освіти як суб’єктів господарювання, сутність і компоненти освітніх послуг, особливості ринку освітніх послуг і його проблеми, інструменти маркетингу освітніх послуг (тема 2.1 Економічні механізми розвитку сфери освіти); явище парадигмальності освіти, особливості парадигм авторитарної, маніпулятивної, підтримувальної, інформаційно-комп’ютерної, ноосферно-космічної освіти, систему морально-етичних, соціально-правових та особисто зорієнтованих освітніх цінностей, суб’єкт-суб’єктні відносини і взаємодію поколінь в освіті, ознаки мультіпотенціальності особистості (тема 2.1. Філософсько-аксіологічні та психологічні проблеми розвитку сфери освіти).

У третьому змістовому модулі важливо розкрити специфіку освіти як соціального інституту і соціального процесу, моделі суспільних змін, взаємну трансформацію суспільства й освіти, сутність соціалізації особистості (тема 3.1 Соціологічний контекст розвитку сфери освіти); ознаки культурної

ідентифікації особистості, полікультурності освіти й освітнього середовища, полікультурної компетентності, субкультурної диференціації суспільства (тема 3.2 Культурологічні аспекти розвитку сфери освіти).

Опрацювання навчального курсу “Основи едукології” включає аудиторну (лекції, практичні заняття), самостійну та індивідуальну роботу здобувачів вищої освіти, виконання завдань із самоперевірки, тематичний контроль. Загальний обсяг дисципліні – 90 годин, із них по 12 годин відведено на лекції та практичні заняття (разом – 24 години), 66 годин – на самостійну та індивідуальну роботу.

Лекції з основ едукології являють собою логічно завершений, науково обґрунтований, систематизований виклад певної теми, передбачають передавання інформації шляхом послідовного розкриття наукових фактів, явищ, процесів. Обов’язковим лекційним елементом є подання теоретичного матеріалу у формі проблемного завдання, в умовах якого окреслено певні суперечності, що потребують розв’язання. Науковий і фактичний матеріал лекцій відображає ключові питання навчального курсу.

Практичні заняття містять такі елементи: перевірку засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичних відомостей із теми заняття, отриманих на лекціях і під час самостійної роботи, обговорення реферативних повідомлень, виконання практичних завдань, здійснення тематичного тестування.

Самостійна робота – основний засіб опанування здобувачами вищої освіти навчального матеріалу у вільний від аудиторних навчальних занять час. Зміст самостійної роботи визначений навчальною програмою курсу, завданнями та рекомендаціями викладача; передбачає вивчення окремих питань курсу, опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу, підготовку до виступу на практичному занятті, виконання індивідуальних завдань, систематизацію вивченого матеріалу курсу перед тематичним контролем тощо.

Індивідуальну роботу здобувачі вищої освіти виконують за бажанням, її спрямовано на підвищення рівня їхньої підготовки, розвиток індивідуальних творчих здібностей. Основною формою виконання індивідуальної роботи з основ едукології є написання студентом реферату. Структуру реферату

складають такі компоненти: вступ, у якому потрібно обґрунтувати актуальність теми, сформулювати завдання реферативної роботи; основна частина, що містить стислий огляд і критичну оцінку наукових видань, їх порівняння, аргументацію найголовніших положень; висновки, які відображають результати розв'язання поставлених у вступі завдань, можливість використання набутих знань у практичній роботі; список використаних джерел. Можливий інший формат індивідуальної роботи, наприклад підготовка проєктів.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за всіма видами навчальної діяльності здійснюють під час поточного та підсумкового контролю (семестрового екзамену) за внутрішньою університетською 100-бальною шкалою. Результати оцінювання переводять у національну 4-бальну шкалу й конвертують у шкалу ЄКТС. Основними критеріями оцінювання є: виконання видів навчальної діяльності, передбачених робочою програмою з дисципліни; глибина і характер опанування навчального матеріалу за змістом дисципліни; уміння аналізувати виучувані об'єкти, явища та події в їхньому взаємозв'язку і розвитку; характер відповідей на поставлені запитання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо); уміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань, аналізувати достовірність одержаних результатів.

Отже, вивчення курсу “Основи едукології”, структурованого за схарактеризованим змістом і організованого за наданими рекомендаціями, допоможе майбутнім учителям початкової школи якісно засвоїти основи едукологічних знань, закласти міцний фундамент їхньої професійної підготовки.

Список літератури

1. Освітньо-професійна програма Початкова освіта другого рівня вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта галузі знань 01 Освіта/Педагогіка. Бердянськ : БДПУ, 2021.

2. Барбашова І. Основи едукології : навч. посіб. Мелітополь : Видавничий дім Мелітопольської міської друкарні, 2022. 172 с.